

DJELATNOST BRAČKIH KLESARA GRGURA I MARKA GRUBIŠIĆA PETRIČIĆA U ŠIBENIKU

Emil Hilje

E. Hilje
Sveučilište u Zadru
Odjel za povijest umjetnosti
Obala kralja Petra Krešimira IV. 2
HR-23000 ZADAR
ehilje@unizd.hr

Stonecarvers from the island of Brač, brothers Grgur and Marko Grubišić Petričić, had been obliged by various Šibenik commissioners between 1446 and 1460 with some stone olive oil troughs, but also various carved stone elements for the residential buildings: windows and portals, staircases, wash-basins and well-heads. The archival descriptions of the commissioned windows (double arched, triple arched, and those called "saracenic") as the elements that define the aesthetics of house facades are particularly interesting, not only because they are still the most distinguish elements of the historical centre of the town. Besides, the archival records enable us to conclude that the sole preserved three-mullioned window, the one on the Bishop's palace, is actually, the work of Grubišić brothers.

Ključne riječi: Šibenik, stambeno graditeljstvo, 15. stoljeće, Grgur Grubišić Petričić, Marko Grubišić Petričić

Kamenarska djelatnost u Šibeniku u drugoj polovini 15. stoljeća predstavlja jednu od najizazovnijih cjelina unutar korpusa hrvatske povijesti umjetnosti. U okružju i pod utjecajem najistaknutijih kipara i graditelja, Jurja Dalmatinca i Nikole Firentinca, odvija se u to doba proces gradogradnje u kojem sudjeluju majstori kamenari najrazličitijih profila, školovanja i podrijetla. Vrijeme je to u kojem Šibenik preuzima vodeću ulogu u Dalmaciji, pa majstori odnjegovani u šibenskim radionicama granaju svoju djelatnost prema ostalim dalmatinskim komunama, ali i prema udaljenijim destinacijama, poput suprotne obale Jadrana, Bosne, pa čak i ugarskog kraljevskog dvora. Brojnost majstora kamenarske struke koji djeluju u Šibeniku u drugoj polovini 15. stoljeća djeluje gotovo nestvarno.¹ Pa ipak, šibenski je krug graditelja i klesara svo to vrijeme spremno prihvaćao došljake iz drugih sredina, a naručitelji se nisu ustručavali dovesti istaknute pojedince iz drugih dalmatinskih gradova i Venecije, ili se obratiti predstavnicima uhodanih kamenoklesarskih radionica iz Korčule² i s Brača.³

¹ Igor Fisković navodi gotovo dvije stotine imena majstora i njihovih pomoćnika (I. FISKOVIĆ, Neki vidovi umjetničkog djelovanja Jurja Dalmatinca u Šibeniku i Splitu, *Radovi Zavoda JAZU u Zadru*, 27-28, Zadar, 1981.). Dakako, u tako široko zahvaćenoj problematici neki su majstori ostali na marginama interesa, a neki nisu niti spomenuti. Ipak, složenu mrežu isprepletenih i kompliciranih odnosa među šibenskim majstorima kamenarske struke moguće je za sada tek dijelom ocrtati, a izdvojeno bavljenje bilo kojim od istaknutijih djelatnika u svakom pojedinačnom slučaju otkriva mnoštvo arhivski potvrđenih kontakata s ostalima (vidi: E. HILJE, Šibenski graditelj i klesar Ivan Hreljić u svijetlu arhivske građe, *Ars Adriatica*, 3, Zadar, 2013. i E. HILJE, Radmil Ratković i stambeno graditeljstvo u Šibeniku u drugoj polovini 15. stoljeća, *Peristil*, 56, Zagreb, 2013a.).

² I. FISKOVIĆ, 1981. (bilj. 1), str. 165; E. HILJE, Juraj Dalmatinac i Korčula - prilog za kronologiju gradnje šibenske katedrale, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 25, Zagreb, 2001., str. 53-55.

³ I. FISKOVIĆ, 1981. (bilj. 1), str. 133., bilj. 89.

U tom kontekstu, sačuvani podaci o djelatnosti bračkih klesara braće Grubišić Petričić u Šibeniku predstavljaju tek dio složenog mozaika ukupne kamenarske djelatnosti u Dalmaciji, međusobnih veza i odnosa, ali i načina na koji su se pojedini oblikovni elementi prenosili diljem dalmatinske obale i postajali integralnim dijelom baštine pojedinih sredina.

Braća Grgur i Marko Grubišini s Brača u šibenskoj se arhivskoj građi navode s nekoliko varijanti prezimena (Grubišić, Petričić, Petračić, Petročić), što dijelom otežava snalaženje u građi, ali i u postojećoj stručnoj literaturi, jer je takvo različito navođenje prezimena dovelo do određenih zabuna. Vojeslav Molè citira ugovor iz 1453. godine kojim su se braća Grgur i Marko Petročić obvezali Tomi Tomasoviću načiniti neke prozore, a isti ugovor spominje i Alessandro Dudan.⁴ Igor Fisković pak navodi braću Grgura i Marka Grubišića, a zatim Jurja (!) i Marka Petročića.⁵ Metod Hrg i Josip Kolanović navode da su braća Grgur i Marko Grubišić Petričić s otoka Brača 1446. godine u Šibeniku ugovorili izradu kamenice za ulje.⁶ Posljedično, u popisu dalmatinskih majstora koji je sastavila Nevanka Bezić Božanić, braća se pojavljuju pod različitim imenima, svaki po tri puta: *Grgur Petrov s otoka Brača*, *Grubišić Grgur s otoka Brača*, *Petročić Grgur s otoka Brača*, *Grubišić Petričić Marko s otoka Brača*, *Marko Petrov s otoka Brača* i *Petročić Marko s otoka Brača*.⁷ Odlučili smo se za korištenje dvostruke varijante prezimena Grubišić Petričić, kao dvaju oblika koji se najčešće javljaju u do sada poznatim dokumentima, prvenstveno da bi se izbjegle daljnje zabune, makar se u izvornoj građi redovito koristi samo po jedno od tih dvaju prezimena.

U šibenskim se dokumentima braća uglavnom pojavljuju zajednički, ali u nekolicini se javlja samo Grgur, koji je vjerojatno bio stariji i voditelj radionice. Raspon narudžbi od kamenica za ulje,⁸ preko kruna cisterni, stuba, do klesanih okvira za portale i prozore, ocrtava djelatnost uhodane kamenarske radionice, spremne za udovoljavanje svakoj vrsti klesarskog zadatka. S obzirom na karakter tih narudžbi, može se pretpostaviti da se radionica braće Grubišić Petričić nije bavila izradom figurálnih kiparskih djela, ali da je bez problema realizirala određene elemente plastičke dekoracije na raskošnijim kamenim elementima pojedinih gradnji.

Braća Grgur i Marko Grubišić Petričić se u šibenskoj arhivskoj građi spominju u petnaestak dokumenata, u vremenu između 1446. i 1460. godine. Međutim, još 2. prosinca 1443. godine šibenski su plemići Saracen Nikolin i Šimun Dminić izabrali za zastupnika bračkog plemića Baloja Mikoevića da od bračkog klesara Ivana Grubišića⁹ i njegove braće zatraži da isporuče dvije kamenice koje su trebali isporučiti

---

⁴ V. MOLÈ, *Urkunden und Regesten zur Geschichte der dalmatinischen Kunst aus dem Notariatsarchiv von Sebenic, Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes der k. k. Zentral-Kommission für Denkmalpflege*, Bd. VI, Heft I-IV, Wien, 1912., str. 151.; A. DUDAN, *La Dalmazia nell'Arte Italiana - Venti Secoli di Civiltà, Volume I: Dalla preistoria all'Anno 1450*, Milano, 1921., str. 182., bilj. 16.

⁵ I. FSKOVIĆ, 1981. (bilj. 1), str. 133., bilj. 89., str. 161.

⁶ M. HRG - J. KOLANOVIĆ, *Nova građa o Jurju Dalmatincu*, *Arhivski vjesnik*, XVII-XVIII, Zagreb, 1975., str. 12.

⁷ N. BEZIĆ BOŽANIĆ, *Majstori od IX do XIX stoljeća u Dalmaciji*, Split, 1999., str. 48, 49, 67 i 86.; Na različite varijante njihova prezimena upozorio sam u članku posvećenom djelatnosti Radmila Ratkovića (E. HILJE, 2013a. (bilj. 1), str. 67., bilj. 23. i 24.).

⁸ Na složenost izrade kamenica za ulje i činjenicu da su takve narudžbe prihvaćali i neki vrlo istaknuti majstori kamenarske struke već sam upozorio (E. HILJE, 2013a. (bilj. 1), str. 66., bilj. bro. 10).

⁹ Vjerojatno je upravo Ivan Grubišić onaj klesar Ivan s Brača od kojeg je Juraj Dalmatinac, temeljem punomoći Martina i Tome de Mirsa od 16. travnja 1444. godine, trebao preuzeti dvije nadgrobne i jednu oltarnu ploču te kamen za popločavanje jedne kapele: "... *Ibique nobilis vir ser Martinus de Mirsa civis Sibenici nomine suo proprio ac nomine et vice ser Thomasii fratris sui pro quo promisit de rato et rati habitone omni modo, iure, via et forma quibus melius potuit et sciuit, fecit, constituit, creavit et ordinavit suum legiptimum procuratorem et quidquid aliud fieri et dici potest magistrum Georgium quondam Mathei prothomagistrum lapicidam ecclesie Sancti Iacobi de Sibenico abscentem sed tanquam presentem, specialiter ad petendum a magistro Iohanne lapicida de Labraza tres plancas lapideas, videlicet duas pro monumentis et vnam pro altare, et aliquos lapides pro salizio vnius capelle, quas plancas et quos lapides dictus magister Iohannes promisit dare conductas (cond - prekeriženo) Sibenici dictis ser Martino et ser Thomasio ...*" (Državni arhiv u Zadru - dalje DAZd, *Šibenski notarski arhiv* - dalje ŠNA, Kut. 11/IV, 11/V, Antonio Campolongo, F 10/II, fol. 105'-106); P. KOLENDIĆ, *Stube na crkvi*

do sredine kolovoza.¹⁰ Ipak, moguće je tek nagađati da su neimenovana Ivanova braća zapravo Grgur i Marko Grubišići. Također se i prvi od dokumenata u kojem se Grgur i Marko poimence spominju odnosi na neke prethodno sklopljene ugovore, pa je očito da je pored sačuvanih, bilo i drugih ugovora, koji nisu sačuvani ili još nisu pronađeni. Naime, 2. lipnja 1446. godine plemić Nikola Draganić, kao zastupnik crkve Sv. Nikole i Benedikta, te plemići Lovro Dominici, Jakov Nikolini i Lovro Goneribić u svoje ime, izabrali su za zastupnika Dujma Gradičića, u svrhu provođenja prethodno sklopljenih ugovora s braćom klesarima Grgurom i Markom Peterčićem s Brača, a u vezi isporuke određene količine obrađenog kamena.¹¹ S obzirom na karakter ugovora nije moguće utvrditi o kakvom je konkretnom poslu bilo riječ, ali zacijelo su majstori kasnili s isporukom naručenog kamena. Moglo bi se tek prepostaviti da je naručeni kamen bio namijenjen radovima na pregradnji crkve, koji su dijelom financirani iz oporučne ostavštine kipara Bonina iz Milana,¹² a u kojima je kasnije sudjelovao i kipar Ivan Pribislavljić.¹³

Dana 23. kolovoza iste godine braća su se obvezala Mihovilu Šimuniću načiniti kamenicu za ulje zapremnine između dvanaest i šesnaest modija i isporučiti je na šibensku obalu do blagdana Svih Svetih. Utanačena je cijena od pola dukata po modiju zapremnine. Dokument je poništen tek 7. veljače 1452. godine,¹⁴ kada su se braća ponovo zatekla u Šibeniku, po nekom drugom po-

---

Sv. Ivana u Šibeniku, *Starinar SANU*, III/1, Beograd, 1923., str. 74.; I. FSKOVIĆ, 1981. (bilj. 1), str. 133., bilj. 89.; M. IVANIŠEVIĆ, Juraj Dalmatinac u Splitu godine 1444. i 1448., *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 3-6, Zagreb, 1979-82., str. 143.; S obzirom na dvostruku upotrebu prezimena, zacijelo je ista osoba i klesar Ivan Petričić s Brača, koji je 16. listopada 1453. godine u Šibeniku isplaćen za izradu kamenice (DAZd, ŠNA, Kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8g, fol. 189').

¹⁰ "... *Ibique nobiles viri ser Saracenus Nicolai et ser Simon Dminich ciues Sibenici ... ordinauerunt ... procuratorem ... ser Balloium Michoeuich nobilem Bracensem ... ad petendum, procurandum et astringi faciendum Iohannem Grabissich de la Braza lapicidam et fratres eius et quemlibet ipsorum insoludum, quod facere, complere et conducere debeant Sibenicum duas pillas siue vrnas lapideas ab oleo, vnam videlicet tenute modiorum XXIII° pro ser Saraceno predicto et aliam tenute modiorum XXI° pro ser Simone predicto, quas pillas siue vrnas predicti fratres dare debebant factas et conductas Sibenicum usque ad medium mensem augusti proxime preteriti ...*" (DAZd, ŠNA, Kut. 10, 11/1, Antonio Campolongo, F 10/Ii, fol. 270').

¹¹ Vidi prilog br. 1.

¹² Naime, 15. kolovoza 1445. godine presudio je knez Antonio de cha de Pesaro da izvršitelji oporuke zlatara Stjepana Milgostića, kao nekadašnjeg izvršitelja oporuke kipara Bonina iz Milana, isplate zastupniku crkve Sv. Nikole i Benedikta ostatak sume od sto i četrnaest dukata, koje je majstor oporučno ostavio toj crkvi, a dug je podmiren 12. kolovoza iste godine (DAZd, ŠNA, Kut. 11/II, Antonio Campolongo, F 11/IIb2, fol. 25-25').

¹³ Ivan Pribislavljić obvezao se 13. studenog 1447. godine načiniti kapelu u toj crkvi (DAZd, ŠNA, Kut. 11/IV, 11/V, Antonio Campolongo, F 10/III, fol. 222'-223); V. MOLÈ, 1912. (bilj. 4), str. 148.; P. KOLENDIĆ, 1923. (bilj. 9), str. 78.

¹⁴ "... *Ibique magister Gregorius Grubissich Petricich lapicida de Bratia et magister Marcus lapicida eius frater, simul et quilibet eorum de per se, conuenerunt et promiserunt ser Michaeli Simeonich ciui Sibenici ibidem presenti et stipulanti facere et construere eidem ser Michaeli vnam pillam siue vrnam lapideam ab oleo bonam et sufficientem, bene laboratam et de bono lapide albo ad laudem et emendamentum cuiuslibet boni et intelligentis magistri. Que pilla esse debeat longitudinis pedum quinque de mensura currenti et latitudinis pedum trium de mensura currenti, mensurando tam ipsam pillam a partibus exterioribus ipsius pille, cum sua debita et rationabili altitudine, que pilla esse debeat tenute et capacitatis ad minus modiorum duodecim ad mensuram Sibenicensem et ab inde supra usque ad modia sexdecim. Promittentes dicti magistri dare conductam et exoneratam ipsam pillam omnibus expensis et periculis ipsorum magistrorum in terram ad rippam maris Sibenici ad squerum nauium prope portam Dobrichii amodo usque ad festum Omnium Sanctorum proxime futurum. Et hoc pro pretio et nomine pretii medii ducati auri pro quolibet modo et in ratione modii tenute et capacitatis dicte pille, quod pretium dictus ser Michael dare et soluere promisit predictis magistris pro solutione dicte pille, de quo pretio et in computo solutionis dicte pille predicti magistri Gregorius et Marcus contenti et confessi fuerunt se habuisse et recepisse ymo re uera illico habuerunt et manualiter receperunt a predicto ser Michael dante et soluente ducatos quinque auri in auro, et residuum pretii ad quod ascendet dicta pilla ad rationem supradictam predictus ser Michael dare et soluere promisit predictis magistris lapicidis subito conductam et exoneratam dicta pilla. Et si predicti magistri non fecerent aut non conducerent dictam pillam ad terminum suprascriptum, liceat dicto ser Michaeli et possit facere, conducere et exonerare ipsam pillam si fuerit facta omnibus expensis, periculis et interesse ipsorum magistrorum. Et si ipsa pilla non fuerit facta ad dictum terminum possit accipere ad nabalum uel ad affictum vnam pillam consimilem omnibus expensis, damnis et interesse dictorum magistrorum ... .. M^oCCCCCLII^o, indictione 15^a, die septimo mensis februarii. ... *Ibique magister Gregorius et magister Marcus Grubissich lapicide suprascripti fuerunt contenti sibi fuisse integra satisfactionem fuisse a suprascripto ser Michael Simeonich pro suprascripta pilla, et suprascriptus ser Michael confessus fuit se habuisse dictam pillam a suprascriptis magistro Gregorio et magistro Marco ...*" (Šibenski biskupski arhiv, Sv. 263, Antonio Campolongo, F 2, fol. 159'-160); M. HRG - J. KOLANOVIĆ, 1975. (bilj. 6), str. 12.*

slu,¹⁵ jer je ugovorena isporuka ozbiljno kasnila. Naime, 6. travnja 1451. godine su Ivan Mlednić i Mihovil Šimunić uzeli za zastupnika Baloja Mihovilova s Brača da od braće zatraži izvršenje ranije preuzetih obveza za izradu kamenica za ulje, i to Mlednić samo od Grgura, a Šimunić od obojice, temeljem navedenog ugovora iz 1446. godine, koji očito nije bio ispoštovan.¹⁶

Dana 7. veljače 1452. godine braća su se obvezala bojadisaru Mateju Bogafčiću načiniti nešto veću kamenicu za ulje, zapremnine preko dvadeset i pet modija, pri čemu je za majstore jamčio već spomenuti Baloje Mihovilov.¹⁷ Ugovor je poništen, što znači da je obveza izvršena, ali usljed oštećenja tog dijela teksta nije moguće utvrditi datum poništenja.

Dana 7. prosinca iste godine Grgur se samostalno obvezao prioru hospotala Sv. Marije izraditi jedna vrata od četiri komada kamena, velika poput vrata Davida Dujmi i krunu cisterne visoku lakat i pol, s otvorom kakav je na cisterni rečenog hospotala, sve za cijenu od četiri i pol dukata.¹⁸ S obzirom na cijenu, koja je bila višestruko manja od cijene kamenica za ulje, može se pretpostaviti da niti vrata niti kruna cisterne nisu imali izrazitijih dekorativnih elemenata.¹⁹

Braća su se tom prilikom zadržala nekoliko dana u Šibeniku, pa su 14. prosinca prodali plemiću Jurju Ferro kamenicu za ulje zapremnine šesnaest modija koja je na Braču, za cijenu od pola dukata po modiju. Kupac je navedenu sumu isplatio dijelom u brašnu, a dijelom u ulju, koji su se braća obvezala prodati na Braču. Isporuka kamenice ugovorena je do Uskrsa.²⁰

---

¹⁵ Toga su dana sklopili ugovor o izradi kamenice s Matejem Bogafčićem (vidi bilj. br. 17).

¹⁶ "... *Ibique ser Iohannes Mlednich et ser Michael Simeonich ciues Sibenici, videlicet vtrique eorum insolidum ... ordinauerunt ... procuratorem ... Baloe Michoeuich de insula Braze ... specialiter ad comparendum nomine dicti Iohannis Mlednich coram spectabili domino comite insule Braze ... coram eo uel eis magistrum Gregorium Grubissich lapicidam de insula Braze ipsumque contingendum quod faciat vnam pillam ab oleo quam facere promisit dicto ser Iohanni Mlednich, a quo habuit pro parte dicte pille libras quinque paruorum ipsamque conducendum Sibenici ... Item ad conuenendum suprascriptum magistrum Gregorium Grubissich et magistrum Marcum lapicidam fratrem eius ... nomine suprascripti ser Michaelis Simeonich quod faciant et construant eidem ser Michaeli vnam pillam lapideam ab oleo ... capacitatis modiorum XII usque ad XVI ... pro parte cuius confessi fuerint habuisse ducatos quinque auri ... uti de his constant instrumentum scriptum manu ser Antonii Campolongo tunc cancellarii comunis Sibenici in 1446°, die XXIII° mensis augusti ...*" (DAZd, ŠNA, Kut. 15, 16/I, Karotus Vitalis, F 15/Ia, fol. 30); I. FISKOVIĆ, 1981. (bilj. 1), str. 89.

¹⁷ "... *Ibique magister Gregorius et magister Marcus Grubissich fratres lapicide de insula Braze ... promiserunt magistro Matheo Bogafcich tintori de Sibenico ... facere et construere vnam pillam lapideam ab oleo de bono lapide albo bene laboratam ad iudicium boni et sufficientis lapicide, sanam, bonam et sufficientem cum sua debita longitudine et altitudine et grossicie, et conducere ipsam laboratam Sibenicum et aem discaricare super ripa portus Sibenici ... usque ad festum Sancti Michaelis proxime futuris de mense septembris ... Et si inuenta fuerit maioris capacitatis modiorum viginti quinque mesure Sibenici soluere promisit predictis magistro Gregorio et magistro Marco ducatum medium pro capacitate cuiuslibet modii dicte pille. Si aut fuerit inuenta esse minoris tenute modiorum viginti quinque, promisit soluere predictis soldos (vigint - prekriženo) quinquaginta pro tenuta cuiuslibet modii eiusdem pille, pro parte cuius precii suprascripti magister Gregorius et magister Marcus contenti fuerunt et confessi se habuisse et recepisse a dicto magistro Matheo libras quadraginta paruorum. ... ser Baloe quondam Michaelis de dicta insula Braze constituit se fideiussorem et principalem solutorem ipsi magistro Matheo ...*" (DAZd, ŠNA, Kut. 15, 16/I, Karotus Vitale, F 15/Ib, fol. 22); I. FISKOVIĆ, 1981. (bilj. 1), str. 89.

¹⁸ Vidi prilog br. 2.

¹⁹ Vidi: E. HILJE, 2013a. (bilj. 1), str. 68., bilj. 36.

²⁰ "... *Cum sit quod magister Gregorius et magister Marcus fratres filii quondam Grubisse Petricich de insula Brachie venderunt ser Georgio Ferro de Sibenico vnam pillam lapideam ab oleo tenute modiorum sexdecim uel circa existentem in dicta insula Brachie, et hoc pro pretio dimidii ducati per modio singulo, predicti magistri Gregorius et Marcus fratres fuerunt contenti et confessi se habuisse et veritate recepisse a dicto ser Georgio Ferro in ratione solutionis dicti pretii certam quantitatem bladi, que ascendit ad valorem ducatorum quatuor auri. Insuper predicti fratres confessi fuerunt habuisse a dicto ser Georgio duo modia olei, quod oleum ipsi fratres promiserunt et se obligauerunt conducere Brachiam ad risichum ipsi ser Georgii et ibi vendere ipsum oleum ac assignare ipsi ser Georgio rationem de pretio dicti olei, silicet ducatos duos auri pro quolibet modio, et hoc usque ad festum Pasce proxime futurum, quod pretium computetur etiam in dicta solutione pille, quam pillam promisserunt predicti fratres in parte et insolidum conducere ipsi ser Georgio gratis omnibus eorum expensis, saluam et bonam hic Sibenicum ad ripam maris usque ad dictum terminum ...*" (DAZd, ŠNA, Kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8f, fol. 133).

Istog su se dana obvezali šibenskom graditelju Mateju Radeliću²¹ izraditi jednu kamenu škafu (umivaonik) i nekoliko kamenih okvira vrata i prozora (veliki portal, jedan prozor s jednim i jedan s dva stupića u sredini, dva "saracenska" prozora i jedna vrata), prema uputama koje je rečeni Matej zapisao na papiru. Vrata su trebala biti isporučena do Uskrsa, a prozori do Božića,²² a utanačena je cijena od četrdeset libara, od čega je odmah isplaćeno deset.²³ Izrada umivaonika, jedne bifore, jedne trifore i dva obična prozora svjedoči da je u pitanju bila razmjerno raskošna profana gradnja.

Dana 2. ožujka 1453. godine braća su se obvezala Tomi Tomasoviću načiniti od bračkog kamena tri prozora, jedan s dva stupića poput onog na biskupskoj palači, te dva bez stupića, koji se nazivaju "saracenskim",²⁴ poput onih na kući Jurja Radoslafčića. Utanačena je cijena od trideset i osam libara, a majstori si se obvezali isporučiti navedene prozore u Šibeniku do blagdana Sv. Jurja.²⁵ Narudžba prozora gotovo je identična onoj iz prethodno navedenog dokumenta, no u ovom je slučaju za triforu zadan i konkretan predložak.

Grgur Grubišić u Šibeniku se samostalno pojavljuje 4. veljače 1455. godine,²⁶ kada se obvezao Ivanu Ubertiću²⁷ izraditi kamenicu za ulje. Za Grgura je pritom jamčio klesar Radmil Ratković.²⁸ Tri dana

---

²¹ Matej Radelić (Radeljić) bio je pripadnik porodice graditelja koji su bili vrlo aktivni tijekom 15. stoljeća (E. HILJE, 2013. (bilj. 1.), str. 153., bilj. 32.). U šibenskoj se arhivskoj građi spominje u oko sto i pedeset dokumenata, između 1444. i 1483. godine. Makar ne raspoložemo podacima o tome na kakvom je poslu bio zaposlen 1452. i 1453. godine, postoje dokumenti koji svjedoče o njegovu radu na privatnim kućama 8. veljače 1459. godine (DAZd, ŠNA, Kut. 16/IV, Karotus Vitalis, F15/IIg, fol. 22-22') i 6. lipnja 1461. godine (DAZd, ŠNA, Kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F d, fol. 45), pa je moguće zaključiti da je i narudžba vrata i prozora od braće Grubišić Petričić bila vezana uz nekakav njegov graditeljski angažman. Također, dokumenti otkrivaju Matejeve veze s poznatim šibenskim umjetnicima toga vremena, Jurjem Dalmatincem, Ivanom Pribislavljićem, Petrom Berčićem i Jurjem Čulinovićem, a njegova je sestra Slavica bila udana za slikara Nikolu Vladanovu (E. HILJE, *Zablude o šibenskom slikaru Nikoli Vladanovu, Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 35, Zagreb, 2011., str. 86-87, dok. br. 125), što također otkriva jake međusobne veze šibenskih majstora (E. HILJE, 2013. (bilj. 1.), str. 144.).

²² Iz toga bi se dalo zaključiti da je graditelj imao na umu tempo odvijanja poslova na gradnji neke kuće, pa su mu vrata bila hitnija od prozora.

²³ Vidi prilog br. 3.

²⁴ Taj se termin zacijelo odnosio na monofore sa sedlastim lukom, karakteristične za mletačko graditeljstvo, koje su doista i po podrijetlu tog motiva i po estetskom dojmu upućivale na vezu s Istokom. Upravo su takvi prozori najčešći na sačuvanim fasadama šibenskih profanih građevina iz 15. stoljeća. Upotreba istog termina u drugim dalmatinskim gradovima (vidi: N. GRUJIĆ- D. ZELIĆ, *Palača vojvode Sandalja Hranića u Dubrovniku, Analiz Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku*, 48, Dubrovnik, 2010., str. 63., bilj. 54.; N. GRUJIĆ, *Studio u dubrovačkim kućama prve polovice 15. stoljeća, Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 36, Zagreb, 2012., str. 50., bilj. 43.) ukazuje na to da su i naručitelji i majstori imali prilično jasnu predodžbu o kakvom je tipu prozora riječ.

²⁵ Vidi prilog br. 4.

²⁶ U međuvremenu, 24. svibnja 1453. godine, braća Grubišići su se u Splitu obvezali postolaru Jurju izraditi kamenicu za ulje (DAZd, Stari splitski arhiv, Kut. 10, Gasparo da Verona, Sv. 24, fol. 15'-16). U navedenom dokumentu je navedeno da za njih jamči klesar Ivan Bražola (Brasola), majstor koji je ponajviše poznat po sporu koji je vodio s Jurjem Dalmatincom (vidi u: M. IVANIŠEVIĆ, 1979-82. (bilj. 9), str. 146.). Ivan Bražola, također podrijetlom s Brača, u splitskoj se arhivskoj građi spominje u tridesetak dokumenata, između 1449. i 1468. godine, ali bez puno podataka o konkretnoj djelatnosti.

²⁷ Marangon Ivan Obertić (Ubertić) spominje se u sačuvanoj arhivskoj građi u oko sto i trideset dokumenata između 1444. i 1492. godine, ali nema podataka o bilo kakvoj njegovoj graditeljskoj djelatnosti. Međutim, bio je istaknuti član bratovštine Nove crkve (*Sancte Marie de Castro*) i kao takav prisutan kod nekih važnih narudžbi (vidi: C. FSKOVIĆ, *Kipovi Pietà u Dalmaciji i Boki Kotorskoj, Peristil*, 29, Zagreb, 1986., str. 52., bilj. 50).

²⁸ "... *Ibique magister Gregorius Petrichich de insula Braze promisit et obligavit se facturum et suis expensis et periculo conducturum Sibenicum magistro Iohanni Vbertich marangono de Sibenico presenti et stipulanti vnam pillam ab oleo bonam et sufficientem capacitatatis modiorum (septem - prekrizeno) septem cum dimidio et grossam secundum motellum cuius mensura utraque pars dixit se habere, et hoc usque ad festum Ressionionis Domini proxime futurum. Volens in casu quo ipse Gregorius non conduxit ipsam pillam ad dictum terminum possit dictus magister Iohannes mittere ipsam acceptum omnibus expensis et periculo ipsius magistri Gregorii. Et dictus magister Iohannes soluere promisit ipsi magistro Gregorio libras sexdecim paruorum pro dicta pillam,*

kasnije obojica su se braće obvezala Jakovu Nikolini²⁹ načiniti kamenicu za ulje zapremnine deset do dvanaest modija i isporučiti u Šibeniku, za cijenu od dvije libre i četrnaest solada po modiju zapremnine.³⁰ Istog su se dana obvezali Petru Raceviću načiniti kamenicu za ulje zapremnine dvadeset do dvadeset i pet modija i isporučiti u Šibeniku do blagdana Vele Gospe, također za cijenu od dvije libre i četrnaest solada po modiju zapremnine.³¹

Nakon nekoliko godina, 23. kolovoza 1458. godine, braća Grubišić Petračić ponovo se spominju u šibenskoj arhivskoj građi, kada je Juraj Gvozdenić potvrdio da su mu isporučili kamenicu za ulje zapremnine dvadeset tri i pol modija, što im je isplatio u ulju, brašnu, vinu i novcu.³²

Dana 1. svibnja 1459. godine Grgur se samostalno obvezao bojadisarju Mateju Bogafčiću isporučiti dvadeset i tri stube poput onih na kući Tome Mirse, te okvire za vrata navrh tih stuba, poput onih na Matejevoj konobi, sve za cijenu od četrdeset libara, od čega je majstor odmah primio deset, a naručeni dijelovi trebali su biti isporučeni do sredine srpnja.³³ Međutim, majstor očito nije poštivao ugovorenu obvezu, jer se tek 24. studenog 1460. godine klesar Radmil Ratković³⁴ obvezao Mateju Bogafčiću da će preuzeti od bračkih klesara Marka i Grgura Petračića sedamnaest stuba, jedna vrata i mužar za gnječenje pinjola, koje su rečeni majstori trebali načiniti rečenom Mateju, i isporučiti ih na šibensku obalu do Uskrsa, za cijenu od dvadeset i četiri libre.³⁵

Dana 22. svibnja 1459. godine braća Petračić obvezala su se Leonardu Viktoris iz Senja, stanovniku Šibenika, isporučiti do sredine kolovoza dvojica vrata od po četiri komada kamena i dva "saracenska" prozora, za cijenu od šest solada po stopi, od čega je dvadeset i jedna libra odmah isplaćena u vuni,

---

pro parte quarum ipse magister Gregorius renuntians exceptioni non numerate pecunie contentus fuit et confessus se habuisse a dicto magistro Iohanne libras quinque paruorum. Residuum dicti precii dictus magister Iohannes soluere promisit eidem magistro Gregorio immedietate quando fuerit conducta predicta pillla. Pro quibus omnibus obseruandis per ipsum magistrum Gregorium ad eius partes magister Ratmillus Ratchouich lapicida de Lesina se constituit fideiussorem dicto magistri Iohanni ..." (DAZd, ŠNA, Kut. 16/IV, Karotus Vitalis, F15/IIa, fol. 24').

²⁹ Jakov Nikolini bio je poslovni partner Jurja Dalmatinca, s kojim je zajednički posjedovao dućan (D. FREY - V. MOLÈ, *Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini, Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes der k. k. Zentral-Kommission für Denkmalpflege*, Bd. VII, Heft I-IV, Wien, 1913., str. 143., doc. nr 58).

³⁰ "... *Ibique magister Gregorius Petricich lapicida de insula Brazie et magister Marcus frater eius se obligauerunt et promiserunt ser Iacobo Nicolini ciui Sibenici facere sibi vnam pillam tenute modiorum decem olei Sibenicensi usque duodecim, quadram et rectam ad comendationem boni magistri et latam in fundo et ore eis pedibus duobus cum dimidio, et portare ipsam et discargare in littore portus Sibenici omnibus sumptibus et periculo ditorum fratrum usque totum mensem iulii proxime futurum, pacta si contrafecerint possit ipse ser Iacobus elapso dicto termino mittere Braziam unam barcam sumptibus et periculo predictorum fratrum et sequestrari facere Sibenicum de laboreris ipsorum fratrum. Et dictus ser Iacobus soluere promisit dictis fratribus libras duas et soldos quatuordecim pro singulo modio cuius capax fuerit dicta pillla, pro parte cuius mercedis dicti fratres ... contenti fuerunt et confessi se habuisse ab ipso ser Iacobo libras decemnouem ..."* (DAZd, ŠNA, Kut. 16/IV, Karotus Vitalis, F15/IIa, fol. 29).

³¹ "... *Ibique suprascripti magistri Gregorius et Marcus fratres promiserunt ser Petro Raceuich ciui Sibenici presenti et stipulanti facere ipsi ser Petro vnam pillam ab oleo bonam et sufficientam ad iudicium boni magistri capacitatis modiorum viginti usque viginti quinque, et eam conducere Sibenici eorum expensis et periculo usque festum Sancte Marie de mense augusti proxime futurum. Et pro eorum mercede dicte pille suprascriptus ser Petrus soluere promisis suprascriptis fratribus libras duas et soldos quatuordecim pro tenuta cuiuslibet modii ipsius pille, pro parte cuius mercedis ipsi fratres ... confessi fuerunt se habuisse a dicto ser Petro libras viginti sex paruorum ..."* (DAZd, ŠNA, Kut. 16/IV, Karotus Vitalis, F15/IIa, fol. 29-29').

³² "... *Ibique ser Georgius Guosdenich ciui Sibenici contentus et confessus fuit habuisse et recepisse a magistro Gregorio et magistro /et magistro/ Marco Grubissich fratribus Petrachich lapicidis de Bratia vnam pillam ab oleo modiorum XXIII cum dimidio, pro qua pillla predicti fratres ... a suprascripto ser Georgio confessi fuerunt habuisse in oleo, bladum, vino et in pecuniam numeratam librarum quinquaginta octo et soldos decem paruorum quod est pretium suprascripte pille ..."* (DAZd, ŠNA, Kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F b, fol. 23'-24).

³³ Vidi prilog br. 5.

³⁴ O razini veza i odnosa poznatog suradnika Jurja Dalmatinca i bračkih kamenara možemo tek nagađati, no činjenica da je u dva navrata jamčio za braću Grubišić Petričić zacijelo upućuje na dosta razvijene oblike suradnje.

³⁵ Vidi prilog br. 7.

*Fig. 1. Grgur and Marko Grubišić Petričić (?): three-mullioned window, Šibenik, Bishop's palace.
Sl. 1. Grgur i Marko Grubišić Petričić (?): trifora, Šibenik, biskupski dvor.*

kožama i konopima. Također je dogovoreno da, ukoliko braća ne izvrše preuzetu obvezu, naručitelj može otići na Brač i na njihov trošak kupiti rečena vrata i prozore.³⁶ Ova odredba ugovora osobito je zanimljiva stoga što upućuje na to da se klesani okviri prozora i vrata nisu nužno naručivali, nego ih je bilo moguće već gotove kupovati u bračkim klesarskim radionicama, pa se može zaključiti da su sačuvani ugovori prije iznimke nego pravilo, to jest da se u svim jednostavnijim slučajevima klesanom kamenom građom trgovalo neposredno, pa stoga nije ostalo zabilježenog spomena.

Nakon posljednjeg spomena u studenom 1460. godine braća Grubišić Petričić se više ne pojavljuju u šibenskoj arhivskoj građi,³⁷ pa je tako razdoblje njihovih veza s Šibenikom moguće ograničiti na

³⁶ Vidi prilog br. 6.

³⁷ Treba ipak spomenuti da se između 1477. i 1491. godine u šibenskoj arhivskoj građi u nekoliko navrata pojavljuje brački klesar Petar Ivanov Grubišić iz Pučišća, ponajviše vezano uz izradu kamenica za ulje: 19. III. 1477. (DAZd, ŠNA, Kut. 11/VII, Antonio Campolongo, F 10/Va, fol. 15); 2. XI. 1478. (DAZd, ŠNA, Kut. 11/VII, Antonio Campolongo, F 10/Vb, fol. 69; I. FISKOVIĆ, 1981. (bilj. 1), str. 133., bilj. 89.); 21. X. 1483. (DAZd, ŠNA, Kut. 22/1, Daniel Campolongo, Sv. 12a, fol. 21'); 22. X. 1483. (DAZd, ŠNA, Kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, Sv. e, fol. 73'); 23. VIII. 1491. (DAZd, ŠNA, Kut. 23/I, Martin Campellis, Sv. 26/Id, fol. 78-78'). Zacijelo je u pitanju sin već spominjanog Ivana Grubišića, to jest Grgurov i Markov nećak, koji je očito ime dobio po svome djedu.

otprilike petnaest godina. Tijekom tog razdoblja spominju se u svega petnaest dokumenata, od čega se većina odnosi na isporuku kamenica za ulje, a svega pet na klesane dijelove za građevine. Međutim, ma koliko se djelatnost bračkih klesara činila skromnom, u kontekstu šireg poznavanja procesa gradogradnje koji se u Šibeniku intenzivno odvijao sredinom 15. stoljeća,³⁸ u sjeni grandioznog poduhvata gradnje katedrale, njihov angažman je izrazito ilustrativan za razumijevanje ukupnosti procesa i načina realizacije gradnje i opremanja stambenih cjelina.³⁹

Izrada stuba te okvira za vrata i prozore otkriva da su brački klesari prema potrebama naručitelja, bilo vlasnika kuće, bilo graditelja koji je na sebe preuzeo cjelokupan graditeljski zahvat, mogli osigurati svu potrebnu fino klesanu građu, to jest upravo onaj dio koji dominantno određuje estetsku komponentu profanih gradnji. Zabilježene upute mahom su vezane uz mjere, ali određivanje tipa prozora kao "saracenskog", pa i ugledanje na već postojeće radove, svakako svjedoči o promišljanjima naručitelja o toj estetskoj komponenti. Također, ne bi trebalo previdjeti da su među naoko skromnim narudžbama zabilježene čak dvije trifore, prilično raskošan element klesane opreme, kakav zacijelo nije bio jako čest u šibenskom profanom graditeljstvu. Jedna od tih dviju naručenih trifora trebala je biti izrađena po ugledu na onu na biskupskoj palači, koja je sačuvana, pa može posredno svjedočiti i o razini dosega klesarskih radova braće Grubišić Petričić. Zapravo, razmjerna jednostavnost izvedbe rečene trifore na biskupskoj palači i činjenica da njena klesana dekoracija znatno odudara od uobičajenih dekorativnih motiva Dalmatinčeva šibenskog kruga,⁴⁰ navodi na pomisao da je u tom slučaju majstorima kao uzor za rad bilo postavljeno njihovo vlastito djelo. No čak i bez obzira na to, sačuvani dokumenti svjedoče da su brački klesari odigrali znatnu ulogu u procesu gradnje stambenih zgrada u Šibeniku sredinom 15. stoljeća, upravo u vrijeme kada je proces gradogradnje bio najintenzivniji.

Fig. 2. Grgur and Marko Grubišić Petričić (?): three-mullioned window, detail, Šibenik, Bishop's palace.
Sl. 2. Grgur i Marko Grubišić Petričić (?): trifora, detalj, Šibenik, biskupski dvor.

³⁸ Na potrebu detaljnijeg istraživanja tog fenomena odavno je ukazao Igor Fisković (I. FISKOVIĆ, Utjecaji i odrazi Jurja Dalmatinca u Šibeniku, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 3-6, Zagreb, 1979-82., str. 131.).

³⁹ Vidi: E. HILJE, Andrija Aleši i stambeno graditeljstvo u Splitu sredinom 15. stoljeća, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 29, Zagreb, 2005., str. 47.

⁴⁰ Igor Fisković razložno utvrđuje da su u pitanju "zamalo ranogotički oblici u vrijeme dok Juraj već desetak godina djeluje u gradu" (I. FISKOVIĆ, 1981. (bilj. 1), str. 161., bilj. 142.).

Prilozi:

1.

1446. 2. VI - U Šibeniku. Plemić Nikola Draganić, kao zastupnik crkve Sv. Nikole i Benedikta, te plemići Lovro Dominici, Jakov Nicolini i Lovro Goneribić u svoje ime, biraju za zastupnika Dujma Gradičića, u svrhu provođenja prethodno sklopljenih ugovora s braćom klesarima Grgurom i Markom Peterčićem s Brača, u vezi isporuke određene količine obrađenog kamena.

Die secundo mensis iunii M^oCCCC^oXLVI^o, indictione VIII^a.

(in margine:) *Procura se Nicolai Draganich et aliquorum aliorum.*

Publicatum.

Actum Sibenici ante cancellariam comunis, coram ser Daudid Doymi examinatore comunis, presentibus Michaelae Zelliscouich et Iohanne Maricich de Sibenico testibus.

Ibique ser Nicolaus Draganich ciuis Sibenici tanquam procurator ecclesie Sanctorum Nicolai et Benedicti de Sibenico creatus per generale consilium nobilium ciuuium Sibenici, procuratorio nomine ipsius ecclesie, ser Laurentius Dominici, ser Iacobus Nicolini et ser Laurentio quondam Michaelis Gonirebich ciues Sibenici nominibus suis propriis, simul et quilibet eorum de per se, omni modo, iure, via et forma quibus melius potuerunt et sciuerunt, fecerunt, constituerunt, creauerunt et ordinauerunt suum verum et legitimum procuratorem, actorem, factorem et negotiorem gestorem, missum et nuncium specialem, discretum virum Doymum quondam Nicole Gradicich de Sibenico ibidem presentem et hoc omis (!) procuracionis acceptantem, cum plena potestate substituendi vnum uel plures procuratores et aduocatos et reuocandi et alios de nouo reassumendi hoc mandato firmo manente, ad comparendum coram spectabile rectore et domino comite Bratie eiusque iudicio et extra iudicium et coram quocumque alio iudice, iudicio, officio seu tribunali ecclesiastico uel seculari cuiuscumque ciuitatis, terre siue loci, semel et plures ad cogendum et cogi faciendum realiter et personaliter omni remedio iuris uel facti, magistrum Gregorium Petercich lapicidam et magistrum Marcum eius fratrem de Bratia simul et quemlibet eorum de per se, ad fodendum, sculpendum, faciendum et conducendum illas quantitates lapidum quos dicti magistri facere, parare et conducere promiserunt et conuenerunt cum predictis instituentibus iuxta tenorem et continentiam publicorum instrumentorum inter ipsos instituentes et predictos magistros lapicidas stipulatorum, et obseruandum omnia et singula in ipsis instrumentis contenta. Item ad petendum, exigendum et recipiendum ab ipsis magistris et a quolibet eorum omnia et singula ipsorum instituentium damna, expensas et interesse factas et fiendas quomodocumque et qualitercumque occasione predictorum et pro predictis expediendis et consequendis tam contra predictos magistros et quemlibet eorum quam contra quamcumque aliam personam cuius interesset negotium ad petendum, deffendendum, agendum et respondendum, libellos et petitiones dandum, porrigendum et recipiendum, ponendum, capitulandum, articulandum et excipiendum, positionibus, capitulis, articulis et exceptionibus respondendum, lites contestandum, iurandum de calumnia et veritate dicenda et cuiuslibet alterius generis licitum iuramentum dandum, prestandum et recipiendum in animam et super animas ipsorum instituentium, terminos et dilationes petendum et recipiendum, et aduerse parti dari et denegari faciendum, testes, instrumenta, probationes et iura quecumque et generis cuiuscumque producendum et aduerse partis produci et testes iurar videndum et reprobandum, dicendum, denuntiandum, protestandum et allegandum, sententiam et terminationem vnam aut plures interloquatorias extraordinarias uel diffinitiuas audiendum et fieri ac exequutioni mandari faciendum realiter et personaliter usque ad finem debitum, et similiter quecumque instrumenta publica, apellandum et aggrauandum, appellationes et grauamina prosequendum usque ad finem debitum, et generaliter ad omnia et singula dicendum, faciendum, procurandum et expediendum in predictis et circa predicta que fuerint necessaria et opportuna. Et que ipsimet constituentes facere et expedire possent si presentes personaliter adessent, dantes et concedentes ipsi instituentes dicto procura-

tori suo et substituentis ab eo plenam libertatem in predictis et circa predicta, et promittentes solemniter dicto suo procuratori nomine suo et substituendorum ab eo et omnium et singulorum quorum predicta intersunt seu interesse poterunt in futurum stipulanti, omnia et singula dicta facta, gesta, procurata et expedita per dictum suum procuratorem et substituendos ab eo in predictis et circa predicta perpetuo se firma et rata habituros ac attendere et obseruare vbique locorum sub obligacione omnium suorum bonorum presentium et futurorum.

(in margine:) *Examinator ser Daud Doymi.*

(Šibenski biskupski arhiv, Sv. 263, Antonio Campolongo, F 2, fol. 120-120')

2.

1452. 7. XII - U Šibeniku. Klesar Grgur Grubišić s Brača obvezuje se izraditi vrata i krunu cisterne za hospital Sv. Marije u Šibeniku.

Ser Michaelis Fragnicich promissio construendi ianuam et vnum pucale facta a magistro Gregorio Grubissich de Brachia.

Millesimo indictione et die suprascriptis. Actum Sibenici in apotheca ser Georgii Difnich, coram dicto ser Georgio examinatore comunis, presentibus ser Iacobo Tauilich et magistro Antonio Ostricich testibus uocatis et rogatis. Ibiq̄ue magister Gregorius Grubissich de Brachia promisit et se obligauit ser Michaeli quondam Cuitani Fragnicich de Sibenico tamquam priori ospitalis Sancte Marie de Sibenico facere et construere vnam ianuam pro dicto ospitali de lapidibus albis bonis et que sint in peciis quatuor integris, lata brachia tria Sibenicensi, limina uero longitudinis pedum quatuor, integra de bona mensura. Item promisit facere vnum puçale pro cisterna dicti ospitalis, altum brachii vnus cum dimidio Sibenicensi, apertum ab intus tantum quantum est apertus annulus dicte cisterne qui debet manere sub dicto puçali, que ianua debeat esse grossitudinis condecantis, videlicet prout est porta ser Daud Doymi, et quod omne laborerium predictum sit de bonis lapidibus et solidis, quos omnes lapides sic laboratos dictus magister Gregorius promisit et se obligauit conducere et ponere ad ripam maris portus Sibenici usque per totum mensem aprilis proxime futurum omnibus suis expensibus, sub pena refectione damnorum omnium ac interesse et expensarum litis et extra. Et hoc pro pretio ducatorum quatuor cum dimidio auri, quod pretium dictus magister Gregorius ab ipso ser Michaeli ibidem habuit et manualiter recepit, fatiens ei finem et quietationem de dicto pretio, cum pacto de vltius non petendo aliquid occasione pretii predicti. Quam promissione et omnia et singula suprascripta dictus magister Gregorius promisit perpetuo firma et rata habere et semper tenere et non contrafacere uel venire per se uel alium aliqua ratione uel causa de iure uel de facto, sub pena (suprascripta - prekrizeno) librarum XXV paruorum et refectione damnorum ut supra, qua soluta uel non et cetera ut supra.

(in margine:) *Examinator ser Georgius Difnich.*

(DAZd, ŠNA, Kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8f, fol. 131')

3.

1452. 14. XII - U Šibeniku. Braća klesari Grgur i Marko pok. Grubiše Petričić s Brača obvezuju se graditelju Mateju Radeliću izraditi kamene okvire vrata i prozora i jedan umivaonik, prema uputama koje je rečeni Matej zapisao na papiru.

Magistri Mathei Radelich promissio sibi facta a magistro Gregorio de Brachia.

Suprascriptis millesimo indictione et die. Actum Sibenici in plathea comunis, coram ser Iacobo examinatore comunis, presentibus ser Thomasio Mirse et ser Petro Raceuich de Sibenico testibus uocatis et rogatis. Ibiq̄ue

magister Gregorius et magister Marcus quondam Grubisse Petricich fratres de (B - prekriženo) insula Brachie promiserunt et se obligauerunt (facere - prekriženo) magistro Matheo Radelich carpentario de Sibenico presenti et stipulanti facere et (construere - prekriženo) laborare certa laboreria de lapidibus albis bonis que erant descripta super vna carta papirea manu dicti magistri Mathei tenoris huius modi videlicet: "Ihesu al nome de Dio. Vna porta grande de palistrade da 6 piè grosse, vn piè per vna via e per altra tre quarti del pè. E simul de el suier da basso e-l soier de soura, zoè che sia grosso vn piè e alto vn piè e 1/2, zoè che la dita porta (dio teksta oštećen) in luxi III piè. Vna fenestra de dui [archi] cum vna [co]lona in mezo, zoè che suieri sie erti IIII piè e che sie grossi per vna via III quarti dele pè e per altra via mezo piè e du deda. E vna piancha de VI piè, larga II piè e grossa mezo pè. I archi che auri in luxi II piè, e cum li suo modioni quelli che bexognarà. Item dui fenestre sarasinische che le palestrade sia erte III piè, zoè che sia de bona misura e che i archi auri II piè in luxi. E la piancha de suto che sia larga II piè e longa III e vno quarto del pè, e grossa mezo piè cun li so modioni. E vna porta erta 5 piè e mezo e larga in luxi 3 piè, zoè che sia de bona misura de groseça, e che le dite porte e fenestre sia spuntade. E vna schaffa longa 4 piè, larga 2 piè, grossa mezo piè." Quod totum laborerium suprascriptum predicti magister Gregorius et magister Marchus promiserunt facere et pro pretio librarum (decem denariorum paruorum - prekriženo) quadraginta denariorum paruorum, nomine cuius pretii confessi fuerunt et a se habuisse a dicto magistro Matheo libras decem denariorum paruorum, pactum autem exstitit inter dictas partes quod dicti magistri Gregorius et Marcus debeant et teneantur omnibus suis expensis conducere (suprascripta - prekriženo) huc Sibenici suprascriptas portas seu lapides ipsarum portarum, spuntatos ut supra expressum est, hinc usque ad festum Pasce proxime futurum, sub pena infrascripta. Reliquos vero lapidos scilicet fenestrarum debeat conducere inde usque ad festum Natiuitatis Domini Nostri Ihesu Christi tunc proxime sequens, sub pena infrascripta, et quod residuum dicti pretii habere debeant tunc quando portabunt dictos omnes lapides, quod si non.

(DAZd, ŠNA, Kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8f, fol. 133'-134)

4.

1453. 2. III - U Šibeniku. Braća klesari Grgur i Marko Petročić s Brača obvezuju se Tomi Tomasoviću načiniti od bračkog kamena nekoliko prozora, jedan s dva stupića poput onog na biskupskoj palači, te dva bez stupića, koji se nazivaju "saracenskim", poput onih na kući Jurja Radoslafčića.

Die 2 martii 1453°, indictione prima.

(in margine:) Conuentio inter ser Thomasium Thomassouich et magistrum Gregorium ac magistrum Marcum fratres.

Actum Sibenici in plathea comunis ex opposito cancellarie criminalium, coram ser Daudid Doymi examinatore, presentibus ser Gregorio Cremsich et ser Nicolao Draganich ciuibus Sibenici testibus. Ibiq ser Thomasius Thomassouich ciuis Sibenici ex vna parte et magister Gregorius ac magister Marcus Petrocich fratres lapicide de insula Braze ex parte altera ad talem conuentionem peruenerunt videlicet quod dicti magister Gregorius et magister Marcus promiserunt ipsi ser Thomasio stipulanti dare sibi tot lapides cauatos de dicta insula Braze albos smaratos ad busos bonos et sufficientes quot sint seu erunt necessarii pro fabricas trium infrascriptarum fenestrarum, videlicet vnius fenestre duarum columnarum similis fenestre qua est (in - prekriženo) sale episcopatus Sibenici, declarato quod planca inferior ipsius fenestre debeat esse longa pedibus quinque pro singulo pecio et esse debeat duorum peciorum ita pro longitudo totius plance sit pedum decem, et latitudo esse debeat pedum duorum cum dimidio. Item duarum fenestrarum sine columnis que appellate saracinesce similes sint fenestris domus ser Georgii Radoslafcich, et eos lapides dicti magistri promiserunt suis expensis et periculo portare Sibenicum et consignare predicto ser Thomasio exoneratos super ripa maris usque festum Sancti Georgii de mensis aprilis proxime futurum, pacto quod si ipsi non attendentur ad suprascripta et non conduxerint dictos

lapides ad terminum suprascriptum quod liceat ipsi ser Thomasio mittere unam barcham ad dictam insulam Braze pro dictis lapidibus expensis omnibus dictorum magistri Georgii (!) et magistri Marci fratres. Et dictus ser Thomasius promisit dictis fratribus stipulantibus immediade consignatis sibi dictis lapidibus dare eisdem fratribus pro solutione ipsorum lapidum et conductura eorum libras triginta octo paruorum, et voluerunt ipse partes quod de solutione (taliu - prekrizeno) dictorum denariorum credi debeat scripture dictorum magistrorum. Volentes omnia et singula suprascripta firma et rata esse debere, sub pena quarti pluris dicte quantitatis et refectione damnorum, expensarum et interesse suprascriptis tamen firmis manentibus.

(DAZd, ŠNA, Kut. 15, 16/I, Karotus Vitalis, F 15/Ic, fol. 26')

(VOJESLAV MOLÈ, Urkunden und Regesten zur Geschichte der dalmatinischen Kunst aus dem Notariatsarchiv von Sebenic, *Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes der k. k. Zentral-Kommission für Denkmalpflege*, Bd. VI, Heft I-IV, Wien, 1912., str. 151.)

(IGOR FISKOVIĆ, Neki vidovi umjetničkog djelovanja Jurja Dalmatinca u Šibeniku i Splitu, *Radovi Zavoda JAZU u Zadru*, Sv. 27-28, Zadar, 1981., str. 161., bilj. 142)

5.

1459. 1. V - U Šibeniku. Klesari Grgur Grubišić s Brača obvezuje se bojadisaru Mateju Bogafčiću isporučiti dvadeset i tri stube, poput onih na kući Tome Mirse, te okvire za vrata navrh tih stuba, poput onih na Matejevoj konobi, sve za cijenu od četrdeset libara.

Die primo mensis maii 1459, indictione VIIa.

(in margine:) *Conuentio magistri Mathei Bogafcich cum magistro Gregorio de Bracia.*

Actum Sibenici sub domo magistri Mathei Bogafcich de Sibenico tintori, presentibus ser Daudid Doymi examinatore comunis, Laurentio Zocherlich et Georgio Grubissich ciuibus Sibenici.

Ibique propter festum Sancti Filippi et Iacobi habita licencia a domino Iacobo Vuchxi archidiacono et vicario domini episcopi Sibenici: Magister Matheus Bogafcich suprascriptus ex vna parte et magister Gregorius Grubissich de insula Bracie ex parte altera talem conuentionem inter se contraxerunt, videlicet dictus magister Gregorius obtulit et se obligauit cum effectu preparare et dare hic in Sibenico ad ripam maris omnibus suis expensis dicto magistro Matheo Bogafcich aut suis heredibus vnam scallam lapideam gradorum viginti trium, qui gradus esse debeant solummodo spontati, quorum gradorum medietatis esse debeat integri et altera medietatis in duobus petiis, qui gradus esse debeant latitudinis et altitudinis quemadmodum sunt ille scale domus quondam ser Thomasii Mirse. Insuper dictus magister Gregorius promisit dare pro vna porta fienda ad caput dicte scale ab illo modo prout sunt lapides porte canipe ipsius magistri Matei et illius grossece et latitudinis, quos lapides seu portus esse debeant tot quot sunt in dicta porta canipe. Et dictus magister Matheus promisit dare ipsi magistro Gregorio pro dictis gradibus et porta libras quadraginta paruorum. Quod opus idem magister Gregorius promisit se conductus et datur hinc ad medium mensis iulii proxime futurum. Et pro parte dicti laborerii dictus magister Gregorius omni exceptioni renuntiantis confessus fuit habuisse et recepisse a dicto magistro Matheo Bogafcich libras decem paruorum. Presentibus testis suprascriptis et me notarius infrascriptus. Et residuum habere debeat illo tunc quando conducet aut portabit laborerium suprascriptum. Promittentes dicte partes omnia et singula suprascripta attendere et obseruare sub pena quarti pluris dictorum denariorum, et sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum, et refectione omnium damnorum, expensarum ac interesse litis et extra, et pena soluta uel non omnia suprascripta firma perdurent.

(DAZd, ŠNA, Kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 23')

(EMIL HILJE, Radmil Ratković i stambeno graditeljstvo u Šibeniku u drugoj polovini 15. stoljeća, *Peristil*, 56, Zagreb, 2013, str. 67, bilj. 24.)

6.

1459. 22. V - U Šibeniku. Braća klesari Grgur i Marko Petračić s Brača obvezuju se Leonardu Viktoris iz Senja, stanovniku Šibenika, isporučiti okvire za vrata i prozore.

Die XXII maii.

(in margine:) *Conuentio inter Leonardi de Senis et magistri Gregorii dela Braza.*

Publicatum.

Actum Sibenici in loco suprascripto, presentibus ser Iacobo Nicolini examinatore comunis, Noscho Priboeuich et Matheo Braenouich ambobus de villa Perchouo testibus habitis uocati et cetera.

Ibique Leonardus Victoris de Senis habitator Sibenici ex vna parte et magister Gregorius et magister Marcus Petrach fratres lapicide de Bratia parte ex altera talem conuentionem inter se contraxerunt videlicet: predicti fratres promiserunt et se obtulerunt effectus se daturos dicto Leonardo presenti et stipulanti duas portas quatuor petiorum lapidis conuenientibus, duas fenestras saraxinescas cum suis planchis, que planche eese debeant latitudinis pedum duarum et longitudinis pedum trium cum dimidio et cum eorum pillastris conuenientis. Et dicti magistri siue fratres habere debeant a prefato Leonardo pro singulo pede ditorum lapidum soldos sex paruorum, positis hic ad ripam marine Sibenici omnibus eorum expensis, qui magistri omni exceptione renuntiantes confessi fuerunt habuisse in hoc laborerio conducendo in lana, pellis et canapis libras viginti (paruorum - prekriženo) vnam paruorum, et residuum precii dicti laborerii habere debeant postquam portabunt dictam opus. Et causa quo ipsi fratres non attenderint ad dictum tempus videlicet ad medium augusti proxime futurum conducere dictum laborerium, quod si licitum dicto Leonardo ire aut mittere ad dictam insulam Bratie omnibus expensis ditorum fratrum et ibidem emere dictas portas et fenestras, et pro omne damno ac interesse posse petere et astringere ipsos fratres ibidem in insula usque ad integram solutionem. Promittentes dicte partes sibi ad inuicem omnia et singula suprascripta attendere et obseruare sub pena quarti pluris dicti laboreris et obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum et refectione damnorum, expensarum ac interesse litis et extra, et pena soluta uel non tamen suprascriptis firmis manentibus.

(DAZd, ŠNA, Kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 31')

7.

1460. 24. XI - U Šibeniku. Kipar Radmil Ratković se obvezuje bojadisaru Mateju Bogafčiću da će preuzeti od bračkih klesara Marka i Grgura Petračića sedamnaest stuba i jedna vrata, koje su rečeni majstori trebali načiniti rečenom Mateju, i isporučiti ih na šibensku obalu do Uskrsa, za cijenu od dvadeset i četiri libre.

Die suprascripto.

(in margine:) *Conuentio magistri Mathei Bogafcich cum magistro Radmillo Ratchouich.*

Actum ubi supra, presentibus examinatore et testibus suprascriptis. Ibique magister Matheus Bogafcich tinctor de Sibenico per presens instrumentum conuenit ita cum magistro Radmillo Ratchouich lapicide de Sibenico hoc modo videlicet: quod si dictus magister Radmil non recuperabit aliquos decem et septem scallinos et vnam portam a quibusdam magistro Marco et magistro Gregorio Petrach fratribus de Bratia uti erunt obligati dicto magistro Mateo dictum opus daturos et cetera, ut constat instrumento manu mei notarii, quod ipse magister Radmil teneatur et debeat huc ad ripam maris in terra conduxisse dictos scallinos XVII, uti constat in preallegato instrumento, similiter et portam et illum mortarium a pistando gallam, hinc ad festum Resurrectionis Domini proxime futurum, pro quo opere siue laborerio idem magister

Radmil habere debeat libras viginti quatuor paruorum, de quibus libras XXIII° paruorum confessus fuit habuisse a dicto magistro Matheo libras duodecim paruorum et brachia XVIII° rassie, quam rassiam idem magister Matheus habebat in pignore a dictis fratribus pro parte laborerii quod ipsi erant obligati conducturi. Et causa quo idem magister Radmil dictum opus non potuerit recuperare, neque ipse solus dare dictum opus ut supra, quod idem Radmil teneatur dicto magistro Mateo restituere dictas libras XII ab ipso receptas et dictum rassam, sub pena quarti et sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum et refectione damnorum, interesse et expensarum litis et extra, et pena soluta uel non tamen rata manentibus omnia et singula suprascripta.

(DAZd, ŠNA, Kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F e, fol. 88)

(JOSIP KOLANOVIĆ, *Šibenik u kasnome srednjem vijeku*, Zagreb, 1995., str. 277, bilj. 145.)

(EMIL HILJE, Radmil Ratković i stambeno graditeljstvo u Šibeniku u drugoj polovini 15. stoljeća, *Peristil*, 56, Zagreb, 2013, str. 62, 67, bilj. 25.)

ŠIBENIK ACTIVITY OF BRAČ STONECARVERS GRGUR AND MARKO GRUBIŠIĆ PETRIČIĆ

Stonecarvers from the island of Brač, brothers Grgur and Marko Grubišić Petričić are mentioned in Šibenik archives in approximately fifteen documents dated between years 1446 and 1460. For the most part, these documents are related to the execution and shipment of the stone olive oil troughs, but some of them commission the preparation of carved stone elements for the residential buildings, particularly window and portal frames. There is an indirect archival reference that brothers Grubišić Petričić were commissioned, in 1446, to deliver a quantity of carved stone for the church of Ss. Nicholas and Benedict. Grgur alone had promised in 1452 to deliver a portal frame made of four blocks of stone and the well-head for the hospice of St. Mary, and in the same year the mason Matej Radelić commissioned both brothers with a wash-basin, a portal and four windows; one double-arched, one triple-arched, and two of the "saracinesce" type. In the year 1453, they were obliged by Toma Tomasović to deliver two "saracenic" windows and one triple-arched that had to be made after that at the Bishop's palace. In the year 1459 Grgur alone promised to deliver twenty three stairs and some portal frames to certain Matej Bogafčić, and in the same year both brothers were commissioned by Leonard Viktoris with two portal frames made of four stone blocks each and two "saracenic" windows.

Although very modest, these documented commissions, particularly those related to different types of windows, indicate that brothers Petričić had been engaged in the process of furnishing of the residential architecture in Šibenik, with elements that defined the house façade aesthetics, still the most distinguish elements of the historical centre of the town. Also, on the basis of documents, it is possible to conclude that the sole preserved three-mullioned window, the one on the Bishop's palace, is actually, the work of Grubišić brothers.

Keywords: *Šibenik, residential architecture, 15th century, Grgur Grubišić Petričić, Marko Grubišić Petričić*